

Stanovisko školitele

Iva Vachková

Hra v roli ve vyučování dějepisu. Empirická analýza vybraných aspektů.

*Disertační práce oboru: Historické vědy – didaktika dějepisu
FFUK v Praze, Ústav českých dějin 2015*

Disertační práce Ivy Vachkové se zabývá tematikou, která do didaktiky dějepisu a výuky tohoto předmětu pronikla teprve nedávno. Stalo se tak v souvislosti s nebývalým tematickým i noetickým „otevřením se“ samotné didaktiky, která se v 70. a zejména 80. letech 20. století z pouhé teorie výuky vyučovacího předmětu dějepisu proměnila v nauku o školní i mimoškolní historické edukaci či edukaci historií, přičemž byly doceněny i emotivní složky této edukace (viz B. Mütter – U. Uffelmann /Hrsg./ Emotionen und historisches Lernen. Frankfurt /M./1992), které navíc v dramatizačních metodách edukace hrají ještě výraznější roli než v klasické výuce. Cestu k praktickému uplatnění možností hra rolí v dějepisné výuce v českém prostředí pak umožnily celkové změny ve školství a jeho řízení, a také nové mezinárodní kontexty, do nichž česká didaktika dějepisu i pedagogicko-psychologické disciplíny vstupovaly.

Ke zvládnutí tématu hry v roli v oblasti historické edukace (což není totéž, co dramatická výchova) byla autorka dobře připravena svým předchozím studiem, svou praktickou výukou i volnočasovými aktivitami. Výraznou částí práce je její část teoretická, opírající se o současný stav didaktiky dějepisu v mezinárodním měřítku a která není jeho pouhou „povinnou“ reflexí (jak tomu občas v disertačních pracích, nejenom českých) bývá, ale je zároveň aplikována pro samotné téma práce. Vytváří tak i inovovanou teorii využívání dramatizace v historické edukaci. V této souvislosti je třeba ocenit, že v přípravě svých dramatizací historických témat vychází I. Vachková z relevantních informací soudobé historické vědy, čímž se vyhýbá v historické edukaci dnes tak častým žurnalistickým aktualizacím a v nich obsaženým zkreslováním historické skutečnosti.

Iva Vachková patří k nemnoha lidem, kteří metodiku dramatizace dlouhodobě a soustavně užívají; její osobní praktické zkušenosti jsou zde proto velmi cenné – a cenné je i to, že je dokázala integrálně propojit s celkovou didakticko-historickou teorií. O horizontech současné didaktiky dějepisu a dramatické výchovy a literatury k nim má autorka vynikající přehled, dokáže je kriticky využívat a zároveň na jejich informačním základě docházet k samostatným novým konceptům a závěrům. Její práce proto není jenom čistě „metodická“, jak by snad mohl někomu naznačovat její název, ale je i teoreticko-didaktická, a to proto, že metodiku výuky chápe jako onu složku didaktiky, která realizuje didaktické koncepty, zároveň je ale i jejich verifikačním prostředkem. V empirické části práce tedy nejde jen o prostý metodický

návod, „jak učit“, ale na základě tohoto empirického materiálu je rozvíjen sám teoretický koncept. Zřejmě právě to vedlo v práci na některých místech k delším popisům užívaných metodik. Nicméně považuji za – z hlediska didaktiky dějepisu – přínosné, že struktura práce, organicky propojuje empirickou a teoretickou složku, a to způsobem logickým a přitom přehledným.

Kolegyně Vachková pracovala na své disertaci samostatně a odpovědně, u každého svého kroku zvažovala jeho pro i proti, konfrontovala jej jak s teoretickou literaturou, tak se svými praktickými zkušenostmi. Mohla se přitom opírat i o své mnohočetné kontakty v české i zahraniční odborné komunitě; byla aktivní účastnicí velkého projektu skupiny V4 Jinakost našich středoevropských dějin, výrazně se podílela na tvorbě edukačního materiálu „Děvčata z pokoje 28“, zpracovávajícího příběh dívek vězněných v terezínském ghettu, angažuje se v řadě dalších vzdělávacích aktivit, zejména týkajících se výuky soudobých dějin. Také v těchto aktivitách dokáže uplatňovat své bohaté praktické zkušenosti i teoretické znalosti a naopak čerpat z nich podněty k svému samotnému centrálnímu zájmu, tj. využívání dramatizujících postupů v – nejen vlastní - historické edukaci.

Jako školitel Ivy Vachkové mohu její disertační práci *Hra v roli ve vyučování dějepisu. Empirická analýza vybraných aspektů*. bez rozpaků doporučit k obhajobě a dovolím si i navrhnout , třeba po formálních úpravách, její brzké knižní vydání, neboť soudím, že představuje výrazný přínos české didaktice dějepisu.

prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.

Praha 2. ledna 2016